

BAHASA KEBANGSAAN DALAM SITUASI KOMUNIKASI HARIAN:KAJIAN TINJAUAN TERHADAP PELAJAR MELAYU DI UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA

Amirul Mukminin MOHAMAD¹

Sofia AYUP²

Noorhazila MOHAMAD HAMID³

Zuraini MOHAIDIN⁴

^{1,2,3,4} Pusat Pengajian Citra Universiti, Universiti Kebangsaan Malaysia.

mieroll@ukm.edu.my

sofia@ukm.edu.my

hazilahamid@ukm.edu.my

ammani@ukm.edu.my

Received: 9th June 2023

Accepted: 18th September 2023

ABSTRAK

Kewujudan variasi media sosial serta pendedahan keterlaluan kepada bentuk bahasa dan budaya luar menyebabkan ramai dalam kalangan pelajar Melayu di Malaysia yang tidak lagi memberatkan bahasa kebangsaan, malahan mempamer kemahiran penggunaan bahasa kebangsaan yang lemah. Kajian ini bertujuan untuk melihat kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan dalam situasi komunikasi harian oleh pelajar berbangsa Melayu di Universiti Kebangsaan Malaysia, daripada aspek komunikasi tidak rasmi bersama keluarga dan masyarakat sekeliling serta komunikasi untuk urusan di lokasi tertentu. Kajian tinjauan berbentuk campuran ini melibatkan seramai 261 orang pelajar prasiswazah Melayu di UKM dari pelbagai fakulti serta disiplin ilmu. Kutipan data dilakukan melalui borang soal selidik dalam talian iaitu *Google Form* serta temu bual separa berstruktur. Data kajian kuantitatif dianalisis menggunakan analisis statistik deskriptif secara peratusan manakala data kualitatif dianalisis melalui kaedah analisis tematik dan kandungan. Skala likert lima mata bagi nilai kekerapan tersebut ditandai sebagai "Setiap Masa", "Kerap", "Kadang-Kadang", "Jarang" dan "Tidak Pernah". Hasil analisis menunjukkan catatan peratusan di bawah 70% bagi skala penggunaan bahasa kebangsaan pada "Setiap Masa" untuk situasi bersama kawan-kawan (63.6%), ketika berjumpa orang baharu atau tidak dikenali (54.4%), ketika urusan membeli-belah di pusat beli-belah (57.9%) dan ketika berbual bersama rakan-rakan sekuliah (65.9%). Hasil kajian ini juga menunjukkan bahawa bahasa Inggeris merupakan bahasa alternatif yang menjadi kecenderungan untuk digunakan sama ada dalam situasi bersama orang sekeliling mahupun berurusan di lokasi tertentu. Hasil kajian ini diharap berupaya untuk menyumbang kepada perancangan program, kursus dan langkah bersesuaian dalam menyemai serta menyemarakkan penggunaan dan rasa cinta kepada bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar di Malaysia. Selain pelajar Melayu, kajian serupa yang difokuskan kepada pelajar bukan Melayu merupakan satu perancangan kajian akan datang untuk melihat skop ini dari perspektif yang berbeza.

Kata kunci: bahasa Melayu; bahasa kebangsaan; Melayu; komunikasi; penggunaan bahasa

THE NATIONAL LANGUAGE IN DAILY COMMUNICATION: A SURVEY OF MALAY STUDENTS AT THE NATIONAL UNIVERSITY OF MALAYSIA

ABSTRACT

Various social media and excessive exposure to foreign languages and cultures have caused many Malay students in Malaysia to dismiss the National Language, affecting their language skills. Hence, this study aims to analyse the frequency of the usage of the Malay language in daily communication among Malay students at the National University of Malaysia (UKM), from informal communication between family members and the community to public affairs. The study utilised a Google Forms survey of 261 respondents comprising multidiscipline undergraduate students at UKM and partially structured interviews. Quantitative data retrieved was analysed using a percentage-based descriptive statistical analysis, whereas the qualitative ones were examined through thematic and content analysis. The survey used a five-point Likert Scale with values marked "Every Time", "Frequent", "Sometimes", "Occasionally" and "Never". Results showed the frequency of usage of the National Language at below 70 per cent in different circumstances for "Everytime": among friends at 63.6 per cent, meeting new people at 55.4 per cent, shopping in malls at 57.9 per cent and chatting with classmates at 65.9 per cent. It was also found that English was the preferred language alternative when speaking to people around and at specific locations. Overall, the findings are expected to contribute to planning programmes, courses and appropriate measures to inculcate the use of the national language among Malaysian students. Besides Malay students, similar studies may be done on non-Malays to garner fresh perspectives.

Keywords: Malay language; national language; Malay; communication; language use

Pengenalan

Pewartaan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan yang merupakan tiket penyatupaduan rakyat berbilang bangsa di negara ini telah diterapkan dalam pelbagai sektor, terutamanya pendidikan. Menelusuri perjalanan bahasa kebangsaan sebagai bahasa pengantar dalam bidang pendidikan di Malaysia, penerapannya sebagai bahasa pengantar dan bahasa ilmu di institusi pendidikan tinggi merupakan lanjutan usaha daripada penggunaannya yang dikuatkuasakan di peringkat sekolah rendah dan menengah sekitar tahun 1980-an (Zaitul Azma Zainon Hamzah, 2010). Melalui Akta Pelajaran 1961 yang telah diluluskan oleh Parlimen ketika itu, kerajaan bersetuju menggantikan bahasa pengantar darjah satu di sekolah aliran Inggeris kepada bahasa kebangsaan, manakala di peringkat institusi pendidikan tinggi, perubahan ini melibatkan penukaran bahasa pengantar di universiti dan kolej semasa proses pengajaran dan pembelajaran (Mohd. Rashid Md. Idris, 2013). Melewati tahun sekitar 1970-an, semua kursus di institusi pendidikan tinggi pada ketika itu dikendalikan dalam bahasa Inggeris disebabkan oleh sumber, bahan serta tenaga kepakaran, melainkan kursus yang bernaung di bawah program atau jabatan bahasa Melayu yang dikendalikan dalam bahasa kebangsaan (Mohd. Rashid Md. Idris, 2013). Perubahan secara beransur-ansur dalamewartakan bahasa kebangsaan sebagai bahasa pengantar bagi program pengajian dan kursus di peringkat kolej dan universiti pada tahun 1970-an hingga awal 1980-an merupakan sebahagian daripada dasar dan usaha kerajaan untuk membentuk negara Malaysia yang bersatu padu melalui penggunaan bahasa yang sama. Usaha ini dilihat membuahkan hasil apabila penggunaan bahasa kebangsaan sebagai bahasa pengantar dan bahasa ilmu di peringkat pendidikan terendah hingga ke menara gading berjaya dilaksanakan dengan jayanya. Hal ini rentetan daripada kejayaan bahasa kebangsaan dijadikan sepenuhnya sebagai bahasa pengantar di universiti dan program pengajian sains sosial serta sastera sekitar tahun 1983 hingga 1991. Menjelang tahun 1996, kedudukan bahasa kebangsaan dalam bidang pendidikan tinggi disebarluaskan lagi melalui kelulusan Akta IPTS 1996, yang menyentuh perihal penggunaan bahasa kebangsaan di institusi pendidikan tinggi swasta (IPTS). Kewujudan akta ini dilihat semakin mengukuhkan sistem pendidikan tinggi negara, di samping mengembangkan lagi ruang lingkup penggunaan bahasa kebangsaan dalam bidang pendidikan.

Perkembangan positif yang berlaku terhadap bahasa kebangsaan dalam dunia pendidikan telah meningkatkan nilai serta pengaruhnya terhadap bidang lain. Bahasa kebangsaan mula dilihat sebagai salah satu kriteria penting yang perlu diambil kira dalam kelayakan untuk melanjutkan pengajian, mendapatkan pekerjaan mahupun meningkatkan laluan kerjaya (Ainun Rahmah Iberahim, et al., 2017) khususnya peluang pekerjaan dalam sektor awam. Hal ini disebabkan kebanyakan urusan dalam agensi kerajaan melibatkan lisan, penulisan atau dokumentasi menggunakan bahasa kebangsaan. Menyedari akan hakikat itu, generasi muda daripada pelbagai bangsa serta latar belakang keluarga berusaha untuk belajar dan menggunakan bahasa kebangsaan dengan sebaiknya, demi untuk merebut peluang dalam sektor awam. Kakitangan akademik di institusi pengajian tinggi awam (IPTA) daripada pelbagai disiplin dan bidang ilmu juga mempelajari dan cuba menguasai bahasa kebangsaan, di samping menterjemahkan bahan-bahan pengajaran daripada bahasa Inggeris ke dalam bahasa kebangsaan. Sebagai kesinambungan untuk legasi akan datang, bahasa kebangsaan perlu terus diangkat ke tahap yang lebih tinggi melalui inisiatif kerajaan dengan menjadikannya sebagai agenda utama dalam pembangunan negara. Penerapan bahasa kebangsaan secara lebih meluas dalam pelbagai bidang, sama ada sains, teknologi, pertanian mahupun pembangunan infrastruktur melalui penghasilan kajian, penulisan, bahan bacaan serta rujukan dapat memberikan dampak yang tidak kurang hebatnya. Pelajar memainkan peranan untuk melahirkan dan menggunakan bahasa kebangsaan untuk menggalas peranan pemimpin masa hadapan. Walaupun bahasa kebangsaan sudah dipupuk, digunakan serta dipelajari sejak sekian lama oleh masyarakat, konflik serta permasalahan dalam penguasaannya merupakan sesuatu yang sering diperkatakan, khususnya dalam kalangan pelajar. Kebimbangan ini wujud akibat prestasi pelajar dalam penguasaan bahasa kebangsaan yang merosot.

Di peringkat sekolah, ramai murid Melayu yang menunjukkan kegagalan dalam penguasaan kemahiran bahasa tertentu. Kajian oleh Nora'Azian Nahar (2020) pada peringkat sekolah rendah mendapati bahawa 65.2% murid tidak menguasai kemahiran menulis manakala 39.6% tidak lancar membaca bahan berbahasa Melayu. Kajian Peng (2016) pula mendapati pelajar Melayu yang dibesarkan dalam lingkungan dwibahasa di sekolah menengah kebangsaan (SMK) berhadapan dengan masalah penguasaan bahasa pertama disebabkan kurang pendedahan kepada bahasa, sama ada melalui pertuturan atau pergaulan harian bersama rakan dan keluarga. Kajian yang telah dilakukan terhadap pelajar di dua buah sekolah menengah di daerah Hulu Langat mendapati bahawa selain pelajar Cina dan India, pelajar Melayu turut memiliki keterbatasan dalam kemahiran membaca serta menulis dalam bahasa kebangsaan (Zamri Mahamod et al., 2021). Hal ini mengukuhkan pernyataan bahawa masalah penguasaan bahasa kebangsaan tidak hanya berlaku dalam kalangan masyarakat bukan Melayu, tetapi dalam masyarakat Melayu itu sendiri. Di peringkat pendidikan tinggi pula, penggunaan bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia masih lemah. Penggunaan ayat yang salah dan tidak gramatis serta penguasaan kosa kata yang terhad dalam penulisan menjadikan hasil penulisan pelajar terbatas dan kurang berkualiti. Selain itu, terdapat kelemahan penggunaan lisan dan pengucapan bahasa Melayu terutamanya semasa pelajar bercakap atau membentangkan sesuatu tugas di dalam kelas. Pelajar sering mempamerkan kelemahan dalam menggunakan bahasa kebangsaan secara rasmi dan baik, dan sering melakukan kesalahan. Antara kesalahan yang berlaku biasanya melibatkan perkara seperti percampuran kod bahasa (penggunaan bahasa rojak), penggunaan kata sapaan dan rujukan hormat, pemilihan kata yang kurang sesuai dan slanga (Nurkhairunnisha Amani Mohd Faizal et al., 2022). Ammar Asyraf Mansor dan Saadiah Ma'alip (2020) dalam penulisan artikel mereka yang membincangkan tentang sikap pelajar Melayu terhadap bahasa kebangsaan, menyatakan bahawa kebanyakan pelajar-pelajar Melayu beranggapan bahawa mereka tidak perlu mempelajari bahasa kebangsaan di sekolah kerana bahasa tersebut merupakan bahasa ibunda mereka. Hujah tersebut dikukuhkan dengan dakwaan bahawa penggunaan bahasa Melayu telah menggunakan bahasa kebangsaan sejak kecil dan mengikut pertuturan masyarakat sekeliling. Selain itu, pembelajaran bahasa kebangsaan tidak dititikberatkan kerana masyarakat Melayu beranggapan mereka sudah menguasai kemahiran menggunakan bahasa kebangsaan memandangkan mereka boleh bertutur dengan baik dalam bahasa kebangsaan (Sharifah Darmia Sharif Adam, 2019). Dalam hal ini, pemikiran serta mentaliti sempit dalam kalangan pelajar Melayu seperti yang telah dinyatakan adalah tidak benar dan perlu dihakis.

Bahasa kebangsaan yang digunakan dalam pertuturan harian tidak sama berbeza dengan struktur bahasa Melayu yang berfungsi sebagai bahasa ilmu dalam situasi formal. Bahasa kebangsaan yang digunakan dalam situasi dan pertuturan harian merupakan bentuk bahasa Melayu yang telah disesuaikan dengan tabiat penggunaan bahasa penuturnya seperti pemendekan kata (*tetapi – tapi; itu – tu*), unsur campur aduk gaya bahasa Melayu orang Cina dan India (*awak – lu, tak – tarak*) mahupun unsur dialek yang disesuaikan dalam komunikasi harian (*biaq pi – biarkan, saing – kawan*). Bentuk bahasa ini ialah bentuk yang hanya digunakan untuk tujuan perbualan dan komunikasi harian. Bentuknya yang pelbagai dan bercampur aduk menjadikannya hanya sesuai pada situasi tidak rasmi sahaja. Bahasa kebangsaan dalam situasi formal pula melibatkan bentuk bahasa yang seragam dengan peraturan bahasa yang jelas, di samping aspek kesopanan dalam penggunaan (Ahmad Fuad Mat Hassan, et. al, 2020). Bahasa kebangsaan formal mencakupi kosa kata dalam pelbagai bidang ilmu. Peraturan penggunaan serta cakupan kosa kata yang luas menjadikan bahasa kebangsaan formal sesuai dijadikan bahasa pengantara dalam bidang akademik serta majlis rasmi. Kelemahan-kelemahan tersebut menunjukkan bahawa penggunaan bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar universiti masih perlu dipertingkatkan bagi memantapkan penggunaan yang bahasa kebangsaan yang baik dan betul pada masa akan datang. Oleh yang demikian, satu kajian telah dilakukan terhadap pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) dengan memfokuskan kepada pelajar berbangsa Melayu sahaja untuk melihat aspek penggunaan bahasa kebangsaan dalam situasi harian. Kajian yang dilakukan berfokus kepada beberapa objektif, iaitu meninjau kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan oleh pelajar Melayu di UKM dalam situasi komunikasi bersama orang yang dikenali (*jiran, kawan, keluarga dan sebagainya*) dan yang tidak dikenali; mengkaji kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan oleh pelajar Melayu di UKM semasa dalam urusan di kampus dan di tempat awam, dan meneliti kecenderungan penggunaan bahasa lain untuk tujuan komunikasi harian oleh pelajar selain bahasa kebangsaan

Sorotan Kajian

Perlembagaan Malaysia telah mewartakan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan, bahasa rasmi dan bahasa pengantar ilmu. Melalui pewartaan ini, kerajaan berhasrat untuk mewujudkan idea berkenaan penggunaan satu bahasa yang sama untuk menyatukan rakyat yang beraneka budaya, adat resam dan cara hidup di bawah satu bumbung negara (Norayu Basir, 2012). Hasrat murni ini seharusnya disokong secara utuh oleh segenap lapisan rakyat demi mewujudkan keharmonian dalam masyarakat Malaysia (Mohd. Sohaimi Esa et al., 2021). Dalam hal ini, bahasa kebangsaan memainkan sebagai agen pembentuk identiti diri, nilai diri yang berbudaya Malaysia serta menjulang maruah masyarakat melalui penggunaan bahasa yang halus dan bersopan (Rozita Che Rodi & Hashim Musa, 2014). Walau bagaimanapun, peranan bahasa kebangsaan berupaya untuk tergugat disebabkan oleh mentaliti dan stigma masyarakat terhadap keupayaan bahasa sendiri. Ammar Asyraf Mansor dan Saadiah Ma'alip (2020) dalam kajian mereka mendapati bahawa terdapat terdapat golongan pelajar yang bersikap negatif terhadap bahasa kebangsaan. Golongan pelajar yang menunjukkan sikap negatif terhadap bahasa kebangsaan ini adalah dalam kalangan atau golongan ahli keluarga elit serta menganggap bahasa kebangsaan tiada nilai prestij yang tinggi berbanding bahasa Inggeris. Namun, masih terdapat golongan pelajar yang tahu dan bijak untuk menghargai nilai bahasa sendiri. Berdasarkan kajian oleh Nor Hashimah Jalaluddin et al., (2010) yang dilakukan terhadap pelajar remaja, hampir 80% daripada mereka didapati bersikap positif terhadap pembelajaran subjek bahasa kebangsaan. Walau bagaimanapun, hanya 29.9% sahaja memiliki persepsi yang positif dan tinggi terhadap penggunaan bahasa kebangsaan yang baik. Dalam hal ini, persepsi yang tinggi dan sikap yang positif terhadap bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar perlu terus dipupuk agar mereka yakin terhadap kemampuan bahasa kebangsaan, khususnya sebagai bahasa ilmu dan bahasa perpaduan di Malaysia.

Penguasaan kosa kata, tatabahasa dan seni berbahasa yang semakin terhakis dalam masyarakat, khususnya pelajar akan memberi pengaruh kepada pembinaan dan keutuhan jati diri dalam diri mereka. Perkara ini memberi akibat kepada usaha Malaysia dalam membina negara bangsa yang lebih bertamadun. Dalam hal ini, para pelajar perlulah komited dalam menggembelng tenaga untuk memastikan kelangsungan bahasa kebangsaan yang tinggi dan bermutu sesuai dengan tarafnya sebagai bahasa rasmi. Kewujudan aneka bentuk kerancuan bahasa yang boleh mencacatkan mutu bahasa kebangsaan perlu dikekang. Mohd Syuhaidi Abu Bakar & Aliff Luqman Mohd Mazzalan (2018) menyatakan bahawa aliran pertuturan bahasa rojak, iaitu campuran bahasa kebangsaan dan bahasa Inggeris dikatakan merupakan cerminan sikap dan ketidakyakinan golongan muda, khususnya pelajar terhadap bahasa kebangsaan dan penggunaan bahasa kebangsaan. Aneka bentuk penggunaan bahasa seperti perkataan bahasa Inggeris yang dimelayukan, kependekan perkataan, campuran dialek dan bahasa piawai serta penggunaan bahasa slanga dalam media sosial menjadikannya kerancuan bahasa dalam kalangan pelajar dan masyarakat semakin membimbangkan (Mohd Norazizi Samsudain & Mardian Shah Omar, 2022). Hal ini menunjukkan cerminan sikap dan ketidakyakinan pelajar terhadap penggunaan bahasa kebangsaan di laman sosial dan sekali gus membuktikan bahawa masalah bahasa rojak di laman sosial perlu dilihat dengan lebih serius agar bahasa kebangsaan dapat dimartabatkan kepada kedudukan yang sepatutnya. Di sebalik penekanan terhadap bahasa Inggeris, bahasa kebangsaan mempunyai peranan yang amat penting dalam konteks abad ke-21. Sikap yang lebih praktikal dan lebih sihat ialah pendirian menang-menang, yang membawa erti mendaulatkan bahasa kebangsaan tetapi tidak mengabaikan bahasa Inggeris.

Dalam konteks penerapan bahasa di institusi pendidikan tinggi, Fariza Md. Sham et al. (2018) mendapati bahawa penggunaan bahasa kebangsaan masih belum dilaksanakan sepenuhnya dalam urusan rasmi dan komunikasi di Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM). Penggunaan bahasa kebangsaan sebagai bahasa rasmi dalam pengurusan dan pentadbiran turut terkesan kerana tiada satu garis panduan secara khusus berkaitan penggunaan bahasa kebangsaan dalam pengurusan dan pentadbiran di UKM. Sebagai universiti awam yang mengumpulkan sarjana dan ilmuwan, perkembangan ilmu dalam bahasa kebangsaan lebih cepat dikembangkan sekiranya penggunaan bahasa kebangsaan dapat dibudayakan oleh para ilmuwan dalam penerbitan ilmiah dan pengajaran serta pembelajaran. Situasi ini akan meletakkan bahasa kebangsaan sebagai bahasa ilmu tinggi dalam konteks penyebaran ilmu (Noor Zuhidayah Muhd Zulkipli et al., 2022). Penggunaan bahasa kebangsaan di UKM dalam pengurusan dan pentadbiran menyokong UKM untuk memartabatkan bahasa kebangsaan dalam setiap cabang secara menyeluruh, di samping menjadi bahasa ilmu yang luas dan kaya. Malah, bahan Melayu juga boleh menjadi satu mekanisme untuk perpaduan dan semangat kekitaan (Irma Wani Othman et al., 2021). Dalam bidang akademik pula, UKM telah mengambil pelbagai langkah dan pendekatan demi memastikan bahasa kebangsaan terus dimartabatkan, sesuai dengan statusnya sebagai universiti watan. Dalam konteks pengajaran di bilik kuliah, fakulti-fakulti dengan bidang ilmu yang rumit dan mencabar seperti Sains dan Teknologi memiliki beberapa kursus penting yang dikendalikan dalam bahasa kebangsaan. Bahan-bahan bacaan dan rujukan dalam bahasa kebangsaan di perpustakaan utama UKM iaitu Perpustakaan Tun Sri Lanang telah dan terus diperbanyak dari semasa ke semasa, baik bahan bercetak mahupun langganan bahan dalam talian seperti jurnal-jurnal terpilih. Daripada aspek pemerksaan pelajar pula, UKM mewajibkan pelajar antarabangsa baik pada peringkat ijazah pertama mahupun pascasiswazah untuk mengambil dan lulus dalam kursus bahasa kebangsaan sebagai bahasa asing atau ketiga. Selain itu, UKM turut mewajibkan pelajar prasiswazah dan pascasiswazah tempatan untuk menulis tesis dalam bahasa kebangsaan. Pelajar luar negara pula perlu menyertakan terjemahan abstrak tesis mereka dalam bahasa kebangsaan (Fariza Md. Sham et al., 2018).

Metodologi Kajian

Kajian ini merupakan kajian campuran yang menggunakan reka bentuk kajian tinjauan dan temu bual separa berstruktur sebagai teknik pengumpulan data. Populasi kajian ini terdiri daripada pelajar-pelajar prasiswazah Melayu Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) berjumlah 1842 yang mengikuti kursus-kursus elektif di UKM. Bilangan sampel yang diperoleh dalam kajian ini adalah seramai 261 orang pelajar Melayu prasiswazah yang dipilih secara rawak melalui pensampelan mudah. Para pelajar ini mengikuti bidang pengajian berbeza di Universiti Kebangsaan Malaysia seperti bidang ekonomi dan pengurusan (45 orang), bidang pengajian Islam (51 orang), bidang sains sosial (82 orang), bidang perubatan dan sains Kesihatan (2 orang), bidang Pendidikan (15 orang), bidang Sains dan Teknologi (30 orang), bidang kejuruteraan (3), sains komputer (2 orang) serta undang-undang (seorang). Teknik kutipan data yang pertama adalah menggunakan borang soal selidik. Instrumen soal selidik dipilih untuk mendapatkan maklumat dengan mudah, cepat dan cekap serta membantu dalam menghasilkan data mengenai tingkah laku, sikap, kepercayaan, pendapat dan pengetahuan responden (Etikan & Bala, 2017). Instrumen ini dibina dan disesuaikan daripada instrumen oleh Coluzzi (2012) yang melakukan kajian terhadap tabiat berbahasa dalam kalangan pelajar institusi pengajian tinggi dari Malaysia dan Brunei. Item dalam borang soal-selidik ini disesuaikan berdasarkan objektif dan persoalan kajian. Ujian kesahan yang digunakan untuk menguji kesahan instrumen ialah kesahan muka dan kesahan kandungan. Hasil ujian kebolehpercayaan menggunakan Alpha Cronbach mendapati nilai yang dicatatkan ialah 0.873 untuk 30 item.

Kaedah kedua ialah temu bual. Jenis temu bual yang digunakan dalam kajian ini ialah temu bual separa berstruktur melalui temu bual berkumpulan. Beberapa sesi temu bual diadakan untuk jumlah responden yang agak ramai, dengan seramai 10 orang responden bagi setiap sesi temu bual. Jenis ini dipilih kerana ia lebih fleksibel dan membolehkan responden menghuraikan apa yang difikirkannya kepada pengkaji (King et al., 2018). Soalan temu bual dibina berdasarkan bahagian dalam borang soal selidik kerana data temu bual digunakan sebagai data sokongan untuk memberi justifikasi terhadap hasil dapatan soal selidik. Hasil temu bual telah ditranskripsikan sebelum ditafsirkan, dianalisis dan diteliti perkataan demi perkataan bagi memastikan pengkaji tidak terlepas sebarang data dan maklumat penting. Setiap perkataan dan frasa yang menerangkan tindakan, reaksi dan maklum balas pelajar yang menerangkan sebarang bentuk perubahan sama ada positif, negatif atau statik akan dialih keluar dan dikategorikan, untuk tujuan hasil pemerhatian. Kajian dimulakan dengan kajian rintis untuk menguji kebolehpercayaan borang soal selidik. Sejumlah 50 responden terlibat dalam kajian rintis ini. Sesi kajian yang sebenar bermula setelah analisis kebolehpercayaan menunjukkan hasil positif. Penedaran borang soal selidik dilakukan secara dalam talian dengan menggunakan perisian *Google Form*. Tinjauan berasaskan web dipilih kerana penggunaannya adalah sangat popular dalam penyelidikan masa ini. Di samping itu, penedaran borang soal selidik diberikan secara maya hanya menggunakan pautan yang tersedia dan mampu mencapai jumlah responden yang maksimum dengan cepat (Raja, 2018). Sesi temu bual berkumpulan dijalankan dan setiap sesi kumpulan mengandungi 10 orang responden. Semasa temu bual, pengkaji bertanyakan soalan semasa merakam temu bual. Setelah semua data kuantitatif dan kualitatif diperoleh, sesi analisis data dilakukan.

Pemilihan responden melibatkan pelajar-pelajar Melayu yang sedang mengikuti enam kursus elektif di Pusat Pengajian Citra UKM dalam Semester II bagi sesi 2021/2022. Enam kursus tersebut ialah Penulisan Kreatif dalam Bahasa Inggeris (Komponen Elektif 1), *Power Point* Kreatif (Komponen Elektif 2), *Bienvenidos! Venezuela* (Komponen Elektif 3), Dron untuk Fotografi Aerial (Komponen Elektif 4), Undang-Undang Keusahawanan (Komponen Elektif 5) dan eSukan (Komponen Elektif 6). Setiap kursus elektif ini mewakili enam komponen kursus elektif di Pusat Pengajian Citra UKM. Aplikasi permesejan *WhatsApp* serta *Telegram* telah dipilih sebagai medium perantara yang bertindak sebagai platform hebahan mengenai tujuan dan matlamat kajian ini dilaksanakan. Kumpulan komunikasi melalui *WhatsApp* serta *Telegram* antara para responden dan pengkaji telah diwujudkan dan dikategorikan sebagai set-set soal selidik. Set-set ini akan diselia sepenuhnya oleh para pengkaji yang bertanggungjawab sebagai pentadbir

kepada kumpulan dan perlu membawa masuk pelajar bagi setiap kursus yang dipilih ke dalam kumpulan supaya pautan *Google Form* dapat dikongsi dan diedarkan kepada responden mengikut sasaran yang telah digariskan. Soal selidik bagi kajian ini terbahagi kepada empat bahagian, iaitu bahagian A (maklumat diri pelajar) sebanyak enam soalan, bahagian B (bahasa kebangsaan dalam urusan harian) sebanyak 12 soalan, bahagian C (bahasa kebangsaan dalam urusan rasmi) sebanyak 10 soalan, dan bahagian D (bahasa kebangsaan dalam kegemaran) yang mempunyai lapan soalan. Namun begitu, hanya bahagian A dan bahagian B sahaja yang akan difokuskan dan dibincangkan dalam kajian kali ini. Skala Likert lima mata digunakan bagi menunjukkan tahap kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar Melayu. Skala Likert itu diperincikan sebagai 1 = Tidak pernah, 2 = Jarang, 3 = Kadang-kadang, 4 = Kerap dan 5 = Setiap masa.

Dapatan dan Perbincangan

Bahagian ini akan membentangkan dan membincangkan dapatan kajian yang berfokus kepada penggunaan bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar Melayu di UKM ketika berkomunikasi dalam situasi harian.

Jadual 1

Dapatan Demografi Peserta Kajian

Profil	Keterangan	Kekerapan	Peratus (%)
Jantina	Lelaki	64	24.5
	Perempuan	197	75.5
Umur	19-20	56	21.5
	21-22	163	62.5
	23-24	36	13.8
	25 ke atas	6	2.3
Fakulti	Fakulti Ekonomi & Pengurusan	45	17.2
	Fakulti Pengajian Islam	51	19.5
	Fakulti Sains Sosial Kemanusiaan	82	31.4
	Kampus KL (FGG, FFAR, FSK, FPER)	5	1.9
	Fakulti Pendidikan	15	5.7
	Fakulti Undang-Undang	1	0.4
	Fakulti Kejuruteraan	3	1.1
	Pusat Pengajian Citra	27	10.3
	Fakulti Teknologi & Sains Maklumat	2	0.8
Fakulti Sains Teknologi	30	11.5	
Jumlah		261	100%

Berdasarkan dapatan demografi dalam Jadual 1 di atas, seramai 197 pelajar perempuan dan 64 pelajar lelaki daripada jumlah keseluruhan 261 responden terlibat dalam menjawab soal selidik. Daripada jumlah keseluruhan tersebut, seramai 163 orang daripada mereka berada dalam lingkungan umur 21 hingga 22 tahun, manakala hanya 6 orang responden sahaja yang mencapai usia 25 tahun dan ke atas. Data ini menunjukkan bahawa majoriti pelajar yang terlibat sebagai responden ialah mereka yang belajar dalam tahun satu dan dua pengajian. Taburan data fakulti menunjukkan bahawa 261 responden kajian ini daripada fakulti serta bidang pengajian yang pelbagai, dan bukan hanya tertumpu kepada satu bidang atau fakulti sahaja. Nilai tertinggi dicatatkan oleh Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan (FSSK) dengan 82 orang responden, diikuti oleh Fakulti Pengajian Islam (FPI) dengan 51 orang. Nilai terendah dicatatkan oleh Fakulti Undang-Undang (FUU) dengan hanya seorang responden sahaja, sementara gabungan nilai oleh fakulti dari kampus Kuala Lumpur hanya mencatatkan 5 pelajar sahaja.

Penggunaan Bahasa Kebangsaan bersama Orang Dikenali dan Tidak Dikenali

Berikut merupakan dapatan bagi objektif pertama yang membincangkan berkenaan peratusan kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan oleh responden kajian dalam konteks bersama orang dikenali seperti ahli keluarga dan rakan-rakan, serta yang tidak dikenali, iaitu:

Jadual 2(a)

Peratusan Kekerapan Penggunaan Bahasa Kebangsaan bersama Orang Dikenali dan Tidak Dikenali

Item	Kenyataan	Setiap Masa	Kerap	Kadang-Kadang	Jarang	Tidak Pernah
P1	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika bersama ibu bapa	217 83.1%	25 9.6%	10 3.8%	9 3.4%	0 0
P2	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika bersama adik beradik atau saudara-mara	200 76.6%	35 12.2%	18 6.9%	8 3.1%	0 0
P3	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika bersama kawan-kawan	166 63.6%	73 27.9%	20 7.7%	2 0.8%	0 0
P4	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika berjumpa orang baharu atau yang tidak dikenali	142 54.4%	84 32.2%	31 11.9%	4 1.5%	0 0
P5	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika bertemu jiran tetangga	210 80.5%	43 16.5%	5 1.9%	4 1.5%	2 0.8%

Analisis statistik deskriptif yang dijalankan ke atas dapatan soal selidik adalah berdasarkan kepada persoalan kajian berikut, iaitu:

Bagaimanakah corak penggunaan bahasa kebangsaan oleh pelajar Melayu dalam interaksi harian bersama orang yang dikenali (jiran, kawan, keluarga) dan yang tidak dikenali?

Berdasarkan Jadual 2(a), peratusan tinggi 80% ke atas bagi kekerapan berbahasa kebangsaan pada setiap masa dicatatkan pada item P1, iaitu Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika bersama Ibu Bapa dengan 83.1% atau 217 orang, dan item P5, iaitu Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika bertemu Jiran Tetangga dengan 80.5% atau 210 orang. Skor peratusan terendah bagi skala tersebut dicatatkan oleh item P4, iaitu Penggunaan Bahasa kebangsaan ketika berjumpa Orang Baharu atau yang Tidak Dikenali dengan 54.4% atau 142 orang responden sahaja. Jadual tersebut juga mencatatkan nilai peratusan bagi skala “Kadang-Kadang” dan “Jarang” bagi kesemua item. Skor peratusan tertinggi bagi kekerapan kadang-kadang turut dicatatkan pada item P4 dengan nilai 11.9% atau 31 orang responden, manakala 1.5% atau empat orang bagi kekerapan jarang menggunakan bahasa kebangsaan untuk item yang sama. Nilai peratusan tertinggi bagi kekerapan jarang menggunakan bahasa kebangsaan dicatatkan oleh item P1 dengan 3.4% atau sembilan orang responden. Skor bagi kekerapan tidak pernah menggunakan bahasa kebangsaan dicatatkan oleh item P5, iaitu Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Bertemu Jiran Tetangga dengan 0.8% atau dua orang responden. Dapatan kualitatif melalui hasil analisis temu bual yang dijalankan telah menemui beberapa bentuk maklumat daripada responden iaitu:

i) Selesa menggunakan bahasa kebangsaan yang merupakan bahasa pertama responden.

Responden menggunakan bahasa kebangsaan secara meluas kerana mereka dibesarkan dengan bahasa tersebut di persekitaran mereka:

- R2: Saya suka guna... arrr... sebab memang guna dari kecik kan.
R61: Memang dari kecik dengar orang cakap Melayu.
BM: Mmmm... jadi, saya selesa guna la dengan semua orang.

Kebanyakan responden berpendapat bahawa bahasa kebangsaan lebih mudah digunakan:

- R13: ...memang cakap dari kecik, jadi mudah la nak guna.
R45: Sebab kita tahu bahasa Melayu memang bahasa rasmi. Semua orang Melayu memang tahu cakap Melayu. So, senang la.

Walaupun terdapat rakan atau saudara yang menggunakan pelbagai variasi bahasa, namun asas penggunaan bahasa Melayu memudahkan interaksi:

- R58: Kawan saya Cina Bidayuh, tapi bahasa Melayu memang dia guna di rumah... Mudah fahamla, walaupun cara cakap dia. Sikit-sikit perkataan (dalam dialek) Sabah yang dia guna.
R147: Bahasa Melayu kan kira bahasa utama la bagi kita Melayu kan. Jadi, kalau orang pantai timur ke, selatan ke, utara ke, senang je faham.

Dalam hal ini, beberapa corak dapat dikenal pasti daripada pendapat responden berkenaan penggunaan bahasa kebangsaan bersama orang sekeliling, serta bahasa Melayu sebagai bahasa pertama mereka. Penggunaan bahasa kebangsaan sejak dari kecil yang didedahkan oleh ahli keluarga terdekat seperti ibu bapa serta saudara mara menyebabkan penggunaan bahasa kebangsaan sebatik dalam diri mereka. Penggunaan bahasa yang telah dilatih dan didedahkan sejak kecil telah menyebabkan banyak perkara menjadi lebih mudah untuk tujuan komunikasi dan interaksi seperti penggunaan ayat, bahasa untuk bertindak balas terhadap pihak lawan, kosa kata yang digunakan serta memahami gaya bahasa yang pelbagai dari pihak lawan, sama ada penggunaan dialek, rojak, slanga atau lain-lain. Penggunaan bahasa yang sama oleh masyarakat sekeliling serta statusnya sebagai bahasa rasmi memudahkan urusan komunikasi harian mereka.

ii) Menggunakan bahasa kebangsaan dengan ibu bapa dan saudara-mara

Responden menggunakan bahasa kebangsaan ketika berkomunikasi dengan ibu bapa mereka di rumah:

- R1: Mak ayah saya memang guna BM kat rumah. Jadi saya dengan adik-beradik guna juga.
R73: Ya, mak ayah saya guna bahasa Melayu sepenuhnya. Jadi, memang kitorang adik beradik pun guna bahasa Melayu la.

Mereka juga menggunakan bahasa kebangsaan ketika berinteraksi dengan saudara-mara:

- R56: ...dengan mak cik pak cik semua memang saya guna BM la. Tak guna bahasa lain la...
R118: Suasana keluarga saya memang sepenuhnya dengan bahasa Melayu. Dengan sepupu mak sedara semua, memang guna bahasa Melayu la. Kalau tahu bahasa lain pun, guna (bahasa) Melayu juga dengan sedara semua

Walau bagaimanapun, ada beberapa responden menggunakan bahasa lain ketika bersama ibu bapa mereka memandangkan ibu bapa mereka juga menggunakan bahasa tersebut:

- R19: BM pun guna juga. Tapi kadang, ayah saya guna *English*... err... Bahasa Inggeris dengan kitorang. Sebab dengan adik-beradik dia, ayah biasa guna Bahasa Inggeris.
R83: BM ada, *English* pun ada. Family belah mak saya guna *Chinese* la dengan saya... (ketawa).

Terdapat juga responden yang menyatakan bahawa penggunaan bahasa lain hanya berlaku dalam kalangan saudara-mara, yang menyebabkan mereka juga menggunakannya:

- R42: mak ayah saya, datuk nenek semua memang guna BM. Tapi ada pak cik saya yang dah lama duduk UK. Dia satu family cakap *English* dengan kitorang... So, saya guna *English* la.
- R187: Keluarga ayah saya India Muslim. Jadi, kalau dengan uncle aunty belah ayah, memang guna tamil la. Sikit-sikit la, sebab saya tak berapa fasih. Tapi mereka cakap, semua saya faham (ketawa)... Tapi dengan mak ayah guna bahasa Melayu. Mak memang nak guna bahasa Melayu (ketawa)

Berdasarkan hasil analisis di atas, beberapa corak penggunaan bahasa kebangsaan telah dikenal pasti dalam kalangan para responden dalam aspek interaksi bersama ibu bapa dan saudara mara. Terdapat kumpulan responden yang menggunakan bahasa kebangsaan secara sepenuhnya bersama ibu bapa serta keluarga dan saudara mara yang lain. Hal ini didorong oleh suasana penggunaan bahasa kebangsaan sepenuhnya yang dilakukan di rumah oleh ibu bapa dan diikuti oleh anak-anak. Begitu juga dengan suasana penggunaan bahasa kebangsaan dan pengamalan budaya Melayu yang diterapkan oleh keluarga dan saudara mara menyebabkan para responden berpendapat bahawa bahasa kebangsaan ialah medium terbaik dan sesuai digunakan, walaupun mereka mungkin memiliki keupayaan berbahasa selain bahasa kebangsaan. Namun begitu, terdapat kumpulan responden yang menggunakan bahasa selain bahasa kebangsaan dalam interaksi bersama ibu bapa atau saudara mara. Hal ini turut didorong oleh penggunaan bahasa yang dipamerkan oleh ibu bapa. Terdapat ibu bapa responden yang mengamalkan penggunaan bahasa lain dalam kalangan keluarga dan saudara mereka. Hal ini menyebabkan responden turut menggunakannya bersama ibu bapa atau saudara mara, disebabkan oleh pendedahan yang telah berlaku. Terdapat juga situasi lain, iaitu responden hanya menggunakan bahasa lain bersama kelompok keluarga atau saudara mara sahaja dan bukan bersama ibu bapa dan adik-beradik terdekat. Hal ini disebabkan oleh kelainan bahasa yang diamalkan oleh saudara tersebut bersama keluarganya, dan responden turut menggunakan bahasa tersebut sebagai tanda hormat. Selain itu, terdapat responden yang lahir hasil perkahwinan campur. Penggunaan bahasa selain bahasa kebangsaan hanya berlaku bersama saudara sebelah ibu atau bapa yang bukan berbangsa Melayu atau yang tidak menggunakan bahasa kebangsaan. Dalam konteks ini, penggunaan bahasa kebangsaan masih berlaku bersama ibu bapa serta adik-beradik terdekat.

iii) Penggunaan bahasa kebangsaan dengan kawan-kawan

Kebanyakan responden menggunakan bahasa kebangsaan dalam interaksi bersama kawan-kawan mereka, iaitu:

- R23: Kawan saya kebanyakan Melayu. Hmm...jadi guna BM lagi senang kot
- R94: Saya memang membesar dalam lingkungan (kawan-kawan) Melayu. Dari sekolah rendah sampai ke UKM, majoriti Melayu. Jadi, selesa la guna BM dengan kawan-kawan.

Ada yang menggunakan bahasa kebangsaan bersama rakan mereka yang berlainan bangsa, iaitu:

- R7: ... ada Cina, India, Sabah Sarawak semua... Tapi memang guna BM la.
- R86: ...kawan saya Cina. BM dia memang *power* gila. So, saya ok je cakap BM hari-hari dengan dia.

Ada sebahagiannya yang menggunakan bahasa Inggeris dengan kawan mereka yang berlainan bangsa, iaitu:

- R25: ...saya nak *practice English*. So, saya mintak kawan saya yang *non-Malay* untuk cakap *English* dengan saya (ketawa)
R76: Saya tengok diorang selalu guna *English*, jadi saya pun guna *English* dengan diorang.

Walau bagaimanapun, ada dalam kalangan mereka yang menggunakan bahasa lain dengan rakan berbangsa Melayu untuk melatih penggunaan bahasa kedua atau bahasa ketiga:

- R57: ...*coursemate* saya selalu ajak cakap (bahasa) Arab. Kitorang memang ambik (bahasa) Arab dari sekolah. Jadi, kena guna la sebab hmm... tak nak lupa.
R171: Banyak bahasa la saya guna selain BM. Sebab tu untung tahu banyak bahasa ni (ketawa). Kadang saya guna BM. Kadang guna *English*. Kadang guna Mandarin. Lebih senang dapat kawan.

Berdasarkan hasil analisis yang telah dipaparkan, beberapa corak berkaitan pendekatan penggunaan bahasa dalam kelompok kawan dan kenalan telah diperolehi. Terdapat kumpulan responden yang selesa menggunakan bahasa kebangsaan bersama kawan-kawan mereka. Hal ini didorong oleh dua perkara, iaitu lingkungan kawan berbangsa Melayu yang memudahkan penggunaan bahasa kebangsaan dilakukan dan kedua, responden yang membesar dalam lingkungan pergaulan dengan bangsa Melayu menyebabkan bahasa kebangsaan lebih selesa dan mudah digunakan. Selain itu, ada juga responden yang mengambil pendekatan untuk menggunakan bahasa kebangsaan walaupun dikelilingi oleh lingkungan pergaulan yang berlainan bangsa dan etnik. Mereka berpendapat bahawa penggunaan bahasa kebangsaan tiada masalah untuk difahami rakan-rakan berbilang bangsa. Ada juga dalam kalangan responden yang memiliki rakan berbangsa lain yang turut memiliki keupayaan berbahasa kebangsaan yang baik. Hal ini memudahkan interaksi dan komunikasi yang berlaku. Namun, terdapat juga kelompok responden yang memilih untuk menggunakan bahasa lain, iaitu bahasa Inggeris bersama lingkungan rakan yang bukan berbangsa Melayu. Dalam hal ini, terdapat dua corak yang boleh dilihat. Pertama, permintaan daripada responden agar interaksi antara mereka dilakukan dalam bahasa Inggeris untuk manfaat dan latihan kemahiran bahasa kedua responden. Kedua, perbualan yang berlaku secara automatik dalam bahasa Inggeris antara rakan menyebabkan responden turut mengambil pendekatan untuk menggunakan bahasa tersebut. Pada masa yang sama, wujud kelompok responden yang memiliki kemahiran bahasa ketiga seperti bahasa Cina, Arab atau Tamil yang menggunakannya atas pelbagai sebab. Pertama, responden menggunakan bahasa ketiga sebagai bentuk latihan bersama rakan yang turut mempelajari dan memiliki bahasa ketiga yang sama. Kedua, responden menggunakan bahasa ketiga untuk tujuan meluaskan lingkungan rakan, terutama dalam kelompok yang bukan Melayu.

iv) Penggunaan Bahasa Kebangsaan dengan Orang Tidak Dikenali

Ada responden yang memilih menggunakan bahasa lain untuk tujuan latihan.

- R14: Ermm... kalau bukan Melayu, saya guna *English* je. Saja nak latih guna *English*. Kalau berterabur pun, bukannya diorang nak gelak. (ketawa)
R73: Dengan kawan, keluarga semua, biasa guna BM kan. Jadi, kalau ada peluang guna *English*, guna dengan yang kita tak kenal la. Macam orang yang selalu *call* kan. Bank la. Insurans la. *Survey* la.

Ada responden berinteraksi dengan orang tidak dikenali menggunakan bahasa yang dituturkan oleh orang tersebut:

- R6: Tengok dia cakap bahasa apa la. Kalau dia guna *English*, kita balas *English*
R139: Kita respon guna bahasa yang dia faham la. Kalau balas BM, takut nanti maksud tu tak sampai.

Biasanya, bahasa kebangsaan ialah bahasa yang dipilih responden semasa sesi interaksi, iaitu:

- R27: Biasanya cakap Melayu la, sebab orang Malaysia kan kebanyakannya.
R82: Kat luar, kalau orang bukan Melayu *approach* saya pun, diorang akan guna BM. Orang Malaysia kan... Mesti tau guna BM.
R175: Saya guna (bahasa) Melayu je. Sebab benda yang dibualkan tu tak *complicated* sangat pun biasanya. *Confirm* diorang boleh faham (ketawa)

Dalam kes bersama warga asing, bahasa yang biasa digunakan ialah bahasa Inggeris atau bahasa asing lain yang boleh dituturkan oleh responden:

- R68: Biasa saya tengok diorang guna *English* je. Tak ada pun yang pandai cakap BM
R57: ...saya *try* guna Arab sebab ramai orang Arab kat sini kan. Diorang suka (ketawa)

Berdasarkan hasil analisis yang dipaparkan, terdapat kelompok responden yang biasa menggunakan bahasa Inggeris ketika berinteraksi bersama orang dikenali, sama ada secara bersemuka atau melalui panggilan telefon. Mereka menggunakan bahasa Inggeris atas beberapa alasan berpeluang untuk interaksi kerana bimbang diketawakan atau dijadikan bahan jenaka jika kesalahan penggunaan dilakukan ketika berinteraksi dengan orang yang dikenali. Kedua, responden berpendapat bahawa penggunaan bahasa kebangsaan telah sebatinya bersama kelompok yang dikenali. Jadi, untuk tujuan interaksi profesional bersama yang tidak dikenali, penggunaan bahasa Inggeris lebih baik. Ketiga, responden menggunakan bahasa Inggeris bagi menghormati pengguna bahasa tersebut yang terlebih dahulu digunakan oleh pihak yang dilawan bercakap. Dibimbangi bahawa terdapat salah faham maklumat, medium bahasa yang sama digunakan. Namun, terdapat kelompok responden yang selesa berbahasa kebangsaan dengan mereka yang tidak dikenali. Berdasarkan pengalaman masing-masing, pihak yang berhubung dengan mereka ialah orang Malaysia yang menggunakan bahasa kebangsaan. Walaupun bukan berbangsa Melayu, kemahiran menggunakan bahasa kebangsaan sudah memadai untuk interaksi tersebut berlangsung dengan mudah dan difahami. Bagi kes bersama orang tidak dikenali berbangsa asing pula, bahasa selain bahasa kebangsaan digunakan untuk memastikan interaksi berlangsung dengan lancar.

Penggunaan Bahasa Kebangsaan di Lokasi Awam

Berikut pula merupakan dapatan bagi objektif kedua yang membincangkan berkenaan peratusan kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan oleh responden kajian dalam konteks di beberapa lokasi awam, iaitu:

Jadual 2(b)

Peratusan Kekerapan Penggunaan Bahasa Kebangsaan di Tempat Awam

Item	Kenyataan	Setiap Masa	Kerap	Kadang-Kadang	Jarang	Tidak Pernah
P6	Penggunaan bahasa kebangsaan dalam urusan membeli-belah di pasar raya atau pusat beli-belah	151 57.9%	90 34.5%	18 6.9%	2 0.8%	0 0
P7	Penggunaan bahasa kebangsaan di kedai atau pasar malam	210 80.5%	48 18.4%	3 1.1%	0 0	0 0
P8	Penggunaan bahasa kebangsaan di klinik atau ketika berjumpa doktor	183 70.1%	61 23.4%	16 6.1%	1 0.4%	0 0
P9	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika berbual dengan rakan sekuliah di kampus	172 65.9%	75 28.7%	13 5.0%	1 0.4%	0 0
P10	Penggunaan bahasa kebangsaan ketika berbual bersama kakitangan UKM di lokasi universiti	204 78.2%	51 19.5%	3 1.1%	3 1.1%	0 0

Analisis statistik deskriptif yang dijalankan ke atas dapatan soal selidik adalah berdasarkan kepada persoalan kajian berikut:

PK2: Bagaimanakah corak penggunaan bahasa kebangsaan oleh pelajar UKM dalam urusan harian di tempat awam?

Berdasarkan Jadual 2(b), peratusan tertinggi 80% dan ke atas bagi kekerapan berbahasa kebangsaan pada setiap masa dicatatkan pada item P7, iaitu *Penggunaan Bahasa Kebangsaan di Kedai atau Pasar Malam* dengan 80.5% atau 210 responden. Nilai peratusan kedua tertinggi dicatat oleh item P10, iaitu *Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Berbual bersama Kakitangan UKM di Lokasi Universiti* dengan 78.2% atau 204 responden. Skor peratusan terendah bagi kekerapan ini dicatatkan oleh item P6, iaitu *Penggunaan dalam Urusan Membeli-Belah di Pasar Raya atau Pusat Beli-Belah* dengan 57.9% atau 151 orang responden sahaja. Jadual tersebut juga mencatatkan nilai peratusan bagi skala “Kadang-Kadang” dan “Jarang” bagi beberapa item, namun tiada catatan skor bagi kekerapan tidak pernah menggunakan bahasa kebangsaan. Skor peratusan tertinggi bagi kekerapan “Kadang-Kadang” dicatatkan pada item P6 dengan nilai 6.9% atau 18 orang responden, manakala 0.8% atau dua orang bagi kekerapan jarang menggunakan bahasa kebangsaan untuk item yang sama. Nilai peratusan tertinggi bagi kekerapan jarang menggunakan bahasa kebangsaan dicatatkan oleh item P10 dengan 1.1% atau tiga orang responden. Dapatan kualitatif bagi setiap lokasi dalam borang soal-selidik telah memperoleh maklumat berikut daripada responden, iaitu:

i) Penggunaan bahasa kebangsaan ketika membeli-belah.

Beberapa responden merasakan bahawa sesi membeli-belah tidak memerlukan penggunaan bahasa yang terlalu banyak:

- R3: ...saya tak banyak cakap sangat waktu shopping...tanda harga semua ada. *Direction* semua ada (ketawa)
- R68: Sekarang semuanya dah kurang *any language interaction*. Ambik barang, bayar terus pergi.

Walau bagaimanapun, ada yang merasakan bahawa interaksi bahasa masih penting dan relevan dalam situasi beli-belah, iaitu:

- R40: ...macam saya kan, saya suka tanya. Jadi saya memang suka panggil siapa nama orang yang jaga tu, arr... untuk tanya harga produk semua

Di pusat beli-belah, ada yang menggunakan bahasa kebangsaan sebagai bahasa perantara, iaitu:

- R16: Saya memang biasa guna BM jugak. Sebab kebanyakan orang yang jaga kedai tu semua Melayu dan faham Melayu.

Ramai dalam kalangan responden yang menggunakan bahasa lain, iaitu:

- R103: Ini pun masuk orang tak dikenali juga kan? (Ketawa) So, memang guna *English* la. Peluang tak banyak untuk *practice*. Jadi, bila di sini, kita guna la.
- R208: Banyak pengunjung yg *non-Malay*. *English* diorang pun bagus. Jadi, ok je untuk kita guna *English*.

Di kedai runcit atau pasar malam, responden biasanya menggunakan bahasa kebangsaan:

- R8: ...Kedai aceh, kedai Pakistan semua cakap Melayu. Jadi, kalau di kedai ni biasa BM la. Sebab *environment* Melayu kan
- R59: ...Kalau pasar malam, BM la. Yang bukan Melayu pun cakap Melayu kat situ. Ramai cakap Melayu, orang Melayu. Jadi, BM la.

Walau bagaimanapun, ada yang menggunakan bahasa lain di tempat-tempat tersebut, iaitu:

- R35: Tempat saya majoriti bukan Melayu...Tauke kedai guna bahasa Cina atau *English*. Diorang guna Cina atau *English*. Saya tak faham Cina, saya pun bedal cakap *English*.

Hasil analisis yang dipaparkan telah menunjukkan beberapa corak penggunaan bahasa responden ketika di pusat beli-belah dan kedai. Terdapat beberapa responden yang melihat situasi kemudahan di pusat beli belah seperti tanda harga, tanda ruangan produk serta tanda arah telah memberikan maklumat yang mencukupi, tanpa perlu menggunakan banyak interaksi. Urusan yang pantas seperti bayar sendiri menyebabkan semua urusan beli belah berlangsung dengan cepat. Namun, terdapat juga segelintir yang berpandangan bahawa penggunaan bahasa masih perlu di pusat beli belah masih perlu, terutamanya jika mereka berada di kedai untuk produk-produk tertentu. Daripada aspek penggunaan bahasa, terdapat kelompok responden yang selesa berbahasa kebangsaan dengan petugas dan kakitangan jualan di pusat beli-belah. Namun, terdapat kelompok responden yang memilih untuk menggunakan bahasa Inggeris apabila mereka di pusat beli-belah. Sama seperti dalam konteks bersama orang dikenali, responden menggunakan peluang di pusat beli-belah sebagai peluang untuk menajamkan kemahiran bahasa Inggeris. Antara justifikasi yang diberikan ialah pertama, penggunaan bahasa Inggeris oleh ramai pengunjung pusat beli-belah mempengaruhi responden. Kedua, peluang di pusat beli-belah digunakan sebaiknya memandangkan mereka tidak memiliki peluang itu ketika dalam situasi lain.

Dalam situasi di kedai dan pasar malam pula, kebanyakan responden berpendapat bahawa penggunaan bahasa kebangsaan ialah bentuk yang sering dan sinonim digunakan. Sama ada di kedai yang memiliki pekerja berbangsa Melayu, India, Cina atau pekerja bangsa asing, penggunaan bahasa ialah bahasa kebangsaan. Dalam hal ini, persekitaran lokasi dan masyarakat yang dipelopori oleh bangsa dan bahasa Melayu menyebabkan penggunaan bahasa tersebut adalah perlu. Hal ini juga selari dengan pandangan beberapa responden lain yang tinggal di kawasan bukan Melayu. Penggunaan bahasa lain adalah perkara biasa memandangkan masyarakat sekitar ialah penutur bahasa yang bukan bahasa kebangsaan.

ii) Penggunaan bahasa kebangsaan di lokasi kemudahan berkaitan kesihatan

Kebanyakan responden menggunakan bahasa kebangsaan di klinik atau hospital kerajaan:

R17: ...kalau di hospital kerajaan, memang cakap BM.

R48: Saya memang guna BM sepenuhnya di hospital kerajaan. Klinik pun sama.

Ada dalam kalangan responden yang menggunakan bahasa kebangsaan di institusi kesihatan swasta:

R33: ...swasta ke, kerajaan ke, rasanya sama je. Boleh je guna BM.

Namun, penggunaan bahasa lain selain bahasa kebangsaan juga berlaku di institusi kesihatan swasta:

R72: ...*staff* bukan Melayu, saya guna *English* je. Senang nak bercakap.

R219: Semua *sign* dalam *English*. *Announcement* pun *English*. Jadi, rasanya ok kot guna *English* je. *Confirm* semua faham.

Penggunaan bahasa lain juga berlaku semasa sesi rundingan bersama doktor:

R18: Kalau dalam bilik doktor, saya akan guna *English* dengan doktor bukan Melayu...

Kadang kala, responden memberi maklum balas dalam bahasa yang digunakan oleh doktor, jururawat atau kakitangan:

R50: ...ada *staff* dia yang guna BM. Tapi ada yang guna BI. Bila dia guna yang tu, kita balas yang tu la

R84: Kadang-kadang, Dr tanya soalan dalam *English*. Saya jawab dalam *English* juga la.

Berdasarkan paparan hasil analisis, terdapat kelompok responden yang berbahasa kebangsaan dalam urusan di premis kesihatan kelolaan kerajaan, dan ada yang turut berbahasa kebangsaan di premis kesihatan persendirian atau swasta. Namun, terdapat kelompok responden yang menggunakan bahasa selain bahasa kebangsaan. Hal ini didorong oleh penggunaan bahasa yang digunakan oleh tanda arah, tanda nama ruang dan bilik serta pengumuman dalam bahasa Inggeris yang mempengaruhi responden untuk berbahasa Inggeris. Selain itu, kakitangan yang bukan Melayu serta penggunaan bahasa oleh kakitangan seperti jururawat dan doktor juga mempengaruhi responden untuk turut menggunakan bahasa tersebut.

iii) Penggunaan bahasa kebangsaan di kampus (rakan kampus)

Ada responden yang menggunakan bahasa kebangsaan dalam perbualan bersama rakan sekampus mereka:

- R24: Saya memang ramai kawan Melayu. Jadi, bercakap, mesej, *discuss* semua dalam BM.
R69: *Coursemate* saya majoriti Melayu. Jadi, memang selalu guna BM la.

Ada responden yang menggunakan bahasa kebangsaan bersama rakan berbeza bangsa di fakulti:

- R11: Saya selalu satu *group* dengan sorang kawan India ni...Kami guna BM je dengan dia.
R39: ...memandangkan dia (pelajar Cina) ambik kursus Bahasa, BM dia memang fasih. *So far*, memang tak de masalah la untuk *discuss group project* dengan dia.

Ada responden yang menggunakan bahasa lain selain bahasa kebangsaan disebabkan rakan yang berbeza bangsa dan negara:

- R29: ...campur-campur Melayu dan *English*. Sebab ada *non-Malay* kan...Untuk diorang rasa selesa la.
R73: Ada pelajar Nigeria dalam kumpulan saya...kitorang guna *full English* waktu mesej, mmm bercakap mmm e-mel.

Ada yang menggunakan bahasa lain disebabkan keperluan menggunakan bahasa tersebut dalam pengajian mereka:

- R31: Saya ambik TESL, so memang perlu la untuk guna *English* waktu *discussion* ke, pembentangan ke...
R57: Kalau ambik kursus Arab, memang kena cakap guna bahasa Arab la. Nak bincang ke...

Berdasarkan paparan hasil analisis, terdapat beberapa situasi penggunaan bahasa berdasarkan maklum balas responden. Pertama, situasi penggunaan bahasa kebangsaan antara responden bersama rakan sekampus. Majoriti pelajar berbangsa Melayu memberikan suasana penggunaan bahasa kebangsaan yang meluas di UKM. Jadi, responden selesa berbahasa kebangsaan bersama rakan sebangsa, sama ada untuk urusan harian yang santai atau untuk urusan rasmi seperti perbincangan. Begitu juga halnya dengan rakan berlainan bangsa. Terdapat responden yang selesa berbahasa kebangsaan dengan rakan berlainan bangsa, dan mereka turut menggunakan bahasa yang sama. Ada dalam kalangan rakan responden yang fasih berbahasa kebangsaan dan gemar menggunakannya. Kedua, hal berkaitan latar belakang bangsa rakan juga menjadi aspek utama penggunaan bahasa lain selain bahasa kebangsaan oleh responden. Terdapat kelompok responden yang menggunakan bahasa Inggeris bersama rakan berlainan bangsa untuk memberikan keselesaan berinteraksi kepada mereka. Ada juga dalam kalangan responden yang memiliki rakan dari luar negara yang menyebabkan penggunaan bahasa kebangsaan itu perlu. Ketiga, terdapat kelompok responden yang menggunakan bahasa lain disebabkan keperluan pembelajaran mereka yang perlu masih dalam bahasa tersebut. Responden dari program pengajian seperti bahasa Arab, bahasa Inggeris atau kursus bahasa asing menggunakan bahasa tersebut bersama rakan sekursus atau pensyarah kursus sebagai salah satu daripada medan latihan untuk mengukuhkan penguasaan bahasa.

iv) Penggunaan bahasa kebangsaan di kampus (kakitangan)

Dalam urusan rasmi bersama kakitangan fakulti atau kolej kediaman sama ada di dalam pejabat atau kaunter, bahasa kebangsaan biasa digunakan:

- R22: Saya biasa guna BM dengan *staff office* fakulti. Tak pernah pulak guna bahasa lain.

Kebanyakan kakitangan pentadbiran ialah Melayu, jadi penggunaan bahasa kebangsaan lebih mudah:

- R70: ...kebanyakan *staff* pun orang Melayu, jadi memang guna BM.
R88: Biasa saya guna BM. Staf pun banyak orang Melayu. Yg bukan Melayu pun guna BM juga. Jadi, tak ada masalah la.

Semasa berurusan dengan pensyarah/pengajar bahasa, ada yang biasa menggunakan bahasa kebangsaan:

- R5: Nak bincang dengan pensyarah ke, *staff office* ke, guna BM lebih mudah dari BI.
R64: Saya selalu juga *call* pensyarah, mesej...dalam BM je.

Namun, ada responden yang sering menggunakan bahasa lain dengan pensyarah/pengajar bahasa:

- R41: ...subjek ajar dalam *English*. Jadi, lebih mudah sebenarnya kalau guna *English* dengan *lecturer*.
R70: Saya ambil kelas mandarin. Jadi, dengan pensyarah *course* tu, saya cuba guna mandarin untuk *practice*.

Berdasarkan paparan hasil analisis, suasana persekitaran dalam UKM yang memiliki majoriti pelajar, kakitangan pentadbiran dan kakitangan akademik berbangsa Melayu mewujudkan persekitaran berbahasa kebangsaan. Hal ini memberi pengaruh terbesar kepada sebahagian besar responden untuk turut berbahasa kebangsaan, sama ada semasa urusan rasmi di kaunter, urusan pertanyaan secara bersemuka atau panggilan telefon atau semasa interaksi santai di luar konteks rasmi. Kakitangan bukan Melayu UKM yang turut selesa berbahasa Melayu mendorong penggunaannya bersama pelajar. Begitu juga halnya semasa interaksi bersama pensyarah. Urusan rasmi semasa sesi pengajaran dan pembelajaran atau urusan komunikasi di luar waktu kelas sama ada secara bersemuka, telefon atau mesej elektronik selesa dijalankan menggunakan bahasa kebangsaan. Tambahan pula, bahasa pengantar untuk kebanyakan kursus di UKM ialah bahasa kebangsaan. Namun, terdapat kelompok pelajar yang menggunakan bahasa lain dengan pensyarah mereka. Hal ini didorong oleh dua situasi. Pertama, pensyarah mereka lebih gemar berbahasa lain dan hal tersebut mendorong mereka turut menggunakan bahasa tersebut. Kedua, penggunaan bahasa tersebut adalah sebagai bentuk latihan untuk pemantapan penguasaan bahasa yang dipelajari dalam kelas. Aspek kedua ini lebih dilihat sebagai aspek yang disebabkan oleh faktor akademik.

Kecenderungan Penggunaan Bahasa Selain Bahasa Kebangsaan

Berikut pula merupakan dapatan bagi objektif ketiga yang membincangkan berkenaan kecenderungan penggunaan bahasa lain oleh responden, selain daripada bahasa kebangsaan. Dalam konteks ini, pemilihan bahasa lain dilakukan oleh responden yang memilih skala selain “Setiap Masa” bagi setiap pernyataan.

Jadual 2(c)

Kecenderungan Penggunaan Bahasa Lain selain Bahasa Kebangsaan

Item	Kenyataan	Kecenderungan Bahasa Lain
P1	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika bersama Ibu Bapa	Bahasa Inggeris 13.2% - 34 orang
P2	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika bersama Adik Beradik atau Saudara-Mara	Bahasa Inggeris 14.7% - 38 orang
P3	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika bersama Kawan-Kawan	Bahasa Inggeris 24% - 62 orang
P4	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Berjumpa Orang Baharu atau yang Tidak Dikenali	Bahasa Inggeris 31.7% - 82 orang
P5	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Bertemu Jiran Tetangga	Bahasa Inggeris 11.6%- 30 orang
P6	Penggunaan Bahasa Kebangsaan dalam Urusan Membeli-Belah di Pasar Raya atau Pusat Beli-Belah	Bahasa Inggeris 26% - 67 orang
P7	Penggunaan Bahasa Kebangsaan di Kedai atau Pasar Malam	Bahasa Inggeris 12% - 31 orang
P8	Penggunaan Bahasa Kebangsaan di Klinik atau Ketika Berjumpa Doktor	Bahasa Inggeris 18.2% - 47 orang
P9	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Berbual dengan Rakan Sekuliah di Kampus	Bahasa Inggeris 21.7% - 56 orang
P10	Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Berbual bersama Kakitangan UKM di Lokasi Universiti	Bahasa Inggeris 13.6% - 35 orang

Analisis statistik deskriptif yang dijalankan ke atas dapatan soal selidik adalah berdasarkan kepada persoalan kajian berikut:

PK3: Apakah kecenderungan bahasa lain yang digunakan dalam interaksi pelajar selain bahasa kebangsaan?

Dalam borang soal selidik yang telah diedarkan kepada pelajar, mereka dikehendaki untuk menyatakan kecenderungan penggunaan bahasa selain bahasa kebangsaan yang digunakan dalam semua pernyataan, jika mereka memilih skala kekerapan selain daripada “Setiap Masa”. Berdasarkan jadual 2(c), nilai peratusan tertinggi bagi penggunaan Bahasa Inggeris dalam komunikasi harian pelajar Melayu ialah pada item 4, iaitu *Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Berjumpa Orang Baharu atau Tidak Dikenali* dengan 82 orang atau 31.7%. Item P6 mencatatkan nilai kedua tertinggi penggunaan Bahasa Inggeris sebagai kecenderungan alternatif dengan 67 orang atau 26%. Nilai peratusan terendah dicatatkan oleh P5 iaitu *Penggunaan Bahasa Kebangsaan ketika Bertemu Jiran Tetangga* dan P6, iaitu *Penggunaan Bahasa Kebangsaan di Kedai atau Pasar Malam* dengan masing-masing 30 orang atau 11.6% dan 31 orang atau 12%.

Kesimpulan

Dapatan kajian yang telah dibentangkan pada bahagian sebelum ini telah menyatakan beberapa gagasan penting iaitu, pertama, penggunaan bahasa kebangsaan dalam komunikasi harian responden bersama keluarga dan rakan adalah tinggi dalam situasi bersama ibu bapa dan jiran tetangga. Tinggal dan membesar dalam suasana keluarga dan masyarakat Melayu, kebanyakan responden telah memiliki kemahiran berbahasa kebangsaan sebagai bahasa pertama. Ibu bapa sebagai sumber pemerolehan bahasa, dan mereka dikelilingi jiran tetangga serta rakan taulan berbangsa Melayu yang menjadikan mereka selesa bertutur dalam bahasa kebangsaan. Geografi lokaliti responden yang berasal dari kawasan majoriti Melayu juga memberikan suasana penggunaan bahasa kebangsaan yang kondusif. Hanya terdapat beberapa responden yang memberikan maklum bahawa mereka berasal dari lokaliti majoriti kaum lain seperti di Sekinchan, Selangor (Cina), Tambun, Perak (India) atau di Kampung Melayu, Pulau Pinang (India). Namun begitu, penekanan terhadap penggunaan bahasa kebangsaan oleh ibu bapa serta kaum keluarga menyebabkan penguasaan bahasa kebangsaan menjadi keutamaan, di samping kebolehan bertutur dalam bahasa lain. Gagasan kedua, kekerapan penggunaan bahasa kebangsaan dalam situasi komunikasi bersama orang baharu atau tidak dikenali adalah lebih rendah berbanding situasi yang lain. Kampus UKM Bangi dikelilingi oleh kawasan kediaman penduduk tempatan serta kediaman pelajar antarabangsa yang menginap di sana. Berdasarkan maklum balas responden, mereka lebih cenderung untuk menggunakan bahasa kedua iaitu bahasa Inggeris ketika berinteraksi dengan warga antarabangsa mahupun orang bukan Melayu yang ditemui untuk melatih penggunaan bahasa kedua yang dimiliki. Hal ini selari dengan pandangan oleh Thomas et al. (2015) yang menyarankan agar penggunaan latihan bahasa melalui komunikasi perlu dilakukan dengan kerap untuk membentuk keyakinan penggunaan bahasa tersebut. Dalam hal ini, responden cenderung untuk menggunakan bahasa kedua kepada orang tidak dikenali berbanding rakan atau sekeluarga disebabkan kebimbangan akan melakukan kesalahan atau diketawakan. Selain itu, beberapa responden menyatakan bahawa mereka tidak menggunakan bahasa kebangsaan secara sepenuhnya ketika berkomunikasi dengan individu di luar kerana kewujudan variasi bahasa pasar serta kepelbagaian masyarakat di luar yang berbeza kaum dan bahasa ibunda menyebabkan campur aduk antara bahasa kebangsaan, bahasa Inggeris serta bahasa pasar adalah perkara biasa.

Gagasan ketiga, penggunaan bahasa kebangsaan di kedai dan pasar malam adalah paling tinggi berbanding situasi tempat awam lain. Seperti yang biasa dilihat di mana-mana sahaja, situasi memperlihatkan kebanyakan peniaga pasar malam mahupun peniaga kedai bertutur dalam bahasa kebangsaan. Peniaga bukan Melayu yang berada di pasar malam juga biasanya menuturkan bahasa kebangsaan. Hal ini, menurut maklumat responden, menjadikan komunikasi dalam bahasa kebangsaan ialah rutin biasa yang dilakukan memandangkan bahasa kebangsaan boleh difahami semua untuk urusan jual beli. Responden memaklumkan bahawa, bahasa kebangsaan bentuk basahan atau penggunaan bahasa daerah dan dialek ialah bentuk-bentuk lazim yang biasa digunakan untuk interaksi di pasar atau kedai, sama seperti bahasa yang mereka gunakan ketika interaksi bersama kawan mahupun keluarga. Pasar malam dan kedai di beberapa lokaliti pelajar juga menyaksikan warga asing yang menjadi peniaga dan pekerja kedai. Dalam hal ini, penggunaan bahasa kebangsaan adalah satu-satunya bahasa yang difahami kedua-dua pihak. Gagasan keempat, penggunaan bahasa kebangsaan dalam komunikasi di pusat membeli-belah adalah yang paling rendah peratusannya berbanding lokasi lain. Berbeza dengan pasar malam dan kedai runcit biasa yang dipelopori oleh peniaga Melayu, pekerja dan kakitangan di pusat membeli-belah terdiri daripada individu berbeza kaum dan bahasa ibunda, seperti Cina dan India. Dalam konteks ini, penggunaan bahasa Inggeris sebagai medium interaksi untuk urusan jual beli mahupun perbualan sampingan merupakan perkara yang sinonim dilihat terutama di pusat beli belah di lokaliti tumpuan utama dan yang berhampiran bandar. Hal ini disebabkan oleh faktor ekonomi penduduk sekitar, kunjungan oleh pelawat luar negara serta bahasa promosi oleh pengeluar produk mempengaruhi penggunaan bahasa universal seperti bahasa Inggeris dalam urusan di pusat beli belah (Rafsanjani, 2017). Responden juga memberi maklum balas bahawa penggunaan bahasa alternatif ialah keperluan untuk memudahkan urusan jual beli, di samping meningkatkan kemahiran penggunaan bahasa Inggeris mereka.

Gagasan kelima, bahasa Inggeris ialah bahasa alternatif yang menjadi pilihan responden yang tidak menggunakan bahasa kebangsaan. Dalam hal ini, responden yang memilih skala “Kerap”, “Kadang-Kadang”, “Jarang” atau “Tidak Pernah” sebagai jawapan dalam soalan-soalan soal selidik telah memilih bahasa Inggeris sebagai bahasa alternatif. Selain itu, terdapat juga yang menyatakan bahasa lain seperti dialek utara dan dialek Pantai Timur, namun kedua-duanya ialah variasi daripada bahasa kebangsaan dan tidak dianggap sebagai bahasa asing. Terdapat juga dalam kalangan pelajar, khususnya Fakulti Pengajian Islam yang menguasai bahasa ketiga iaitu bahasa Arab, dan memilihnya sebagai kecenderungan, namun penggunaan bahasa Inggeris sebagai bahasa universal yang sinonim di Malaysia menyebabkan bahasa tersebut hanya digunakan untuk tujuan akademik atau bersama rakan yang boleh berbahasa Arab. Tuntasnya, penggunaan bahasa kebangsaan dalam kalangan pelajar Melayu di Universiti Kebangsaan Malaysia bukanlah di tahap yang membimbangkan memandangkan nilai 70% dan ke atas berjaya dicatatkan pada skala kekerapan “Setiap Masa” untuk kebanyakan item situasi. Namun, keberadaan nilai dan peratusan pada skala kadang-kadang, jarang serta tidak pernah menunjukkan bahawa masih ada pelajar Melayu yang tidak menggunakan bahasa kebangsaan atau memiliki kadar penggunaan bahasa lain yang melebihi bahasa ibunda sendiri. Sesungguhnya, kadar peratusan kecil ini perlu ditangani agar tiada pelajar mahupun orang Melayu yang malu untuk berbahasa kebangsaan.

Rujukan

- Ahmad Fuad Mat Hassan, Khairul Faiz Alimi, Hishamudin Isam, & Mashetoh Abd. Mutalib. (2020). Amalan kesantunan berbahasa dalam komunikasi formal dan tidak formal dalam kalangan pelajar universiti. *Malaysian Journal of Communication*, 36(4), 410-427.
- Ainun Rahmah Iberahim, Zamri Mahmud, & Wan Muna Ruzanna Wan Mohamad. (2017). Pembelajaran abad ke-21 dan pengaruhnya terhadap sikap, motivasi dan pencapaian bahasa Melayu pelajar sekolah menengah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 7(2), 77-88.
- Ammar Asyraf Mansor, & Saadiah Ma'alip. (2020). Sikap bahasa terhadap bahasa Melayu dalam kalangan pelajar Melayu Singapura. *Jurnal Wacana Sarjana*, 4(2), 1-17.
- Coluzzi, P. (2012). Modernity and globalisation: is the presence of English and of cultural products in English a sign of linguistic and cultural imperialism? Results of a study conducted in Brunei Darussalam and Malaysia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 33(2), 117-131.
- Etikan, I., & Bala, K. (2017). Developing questionnaire base on selection and designing. *Biometrics & Biostatistics International Journal*, 5(6), 1-3.
- Fariza Md. Sham, Rohana Tan, & Mohd Najid Adun. (2018). Penggunaan bahasa Melayu dalam pengurusan dan pentadbiran di Universiti Kebangsaan Malaysia. *Journal of Language Studies: GEMA*, 18(1), 176-197.
- Irma Wani Othman, Muhammad Safuan Yusoff, Mohd Kamal Mohd Shah, Saifulazry Mokhtar, Abang Mohd. Razif Abang Muis, Syamsul Azizul Marinsah, & Mazdi Marzuki. (2021). Signifikasi keunikan diversiti budaya masyarakat majmuk disulami keharmonian, disantuni perpaduan sebagai nilai tambah kepercayaan keluarga dan pemangkin diaspora pelajar antarabangsa melanjutkan pengajian ke Malaysia. *International Journal of Education, Psychology and Counselling*, 6(39), 1-28.
- King, N., Horrocks, C. & Brooks, J. (2018). *Interviews in qualitative research* (2nd Edition). Sage Publishing.

- Mohd Norazizi Samsudain, & Mardian Shah Omar. (2022). Penggunaan unsur bahasa negatif terhadap hantaran isu 1MDB oleh pengguna Facebook. *Jurnal Pengajian Melayu*, 33(1), 87-107.
- Mohd Rashid Md Idris. (2013). Memartabatkan bahasa Melayu melalui pendidikan dan mendepani cabaran globalisasi. *Malaysian Journal of Youth Studies*, 207-222.
- Mohd Sohaimi Esa, Romzi Ationg, Irma Wani Othman, & Herlina Jupiter. (2021). Isu dan cabaran bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan di ambang kemerdekaan tanah Melayu. *International Journal of Education, Psychology and Counselling*, 6(41), 111-125.
- Mohd Syuhaidi Abu Bakar, & Aliff Luqman Mohd Mazzalan. (2018). Aliran pertuturan bahasa rojak dalam kalangan pengguna Facebook di Malaysia. *Academia Journal*, 7(1) 62-71.
- Nor Hashimah Jalaluddin, Junaini Kasdan, & Zaharani Ahmad. (2010). Sosiokognitif pelajar remaja terhadap bahasa Melayu. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*, 10(3), 67-87.
- Nora'Azian Nahar. (2020). Penguasaan kemahiran membaca dan menulis bahasa Melayu dalam murid bukan penutur natif di sekolah jenis kebangsaan (SJK). *Issues in Language Studies*, 9(1), 107-123.
- Norayu Basir. (2012). *Perpaduan etnik menerusi penggunaan bahasa Melayu*. Penerbit Universiti Malaysia Perlis.
- Noor Zuhidayah Muhd Zulkipli, Wan Muna Ruzanna Wan Muhammad, & Shahlan Surat. (2022). Analisis kepercayaan dan amalan pembelajaran pelajar terhadap budaya Melayu dalam pengajaran bahasa Melayu di IAAS, Rusia. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 7(7), 1-16.
- Nurkhairunnisha Amani Mohd Faizal, Nurul Emelda Abdullah Safarizal, & Nur Farahkhanna Mohd Rusli. (2022). Penggunaan bahasa rancu dalam medium Twitter oleh generasi Z. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 12(1), 21-30.
- Peng, C. F. (2016). Masalah pembelajaran bahasa Melayu dalam kalangan murid sekolah rendah. *Malay Language Education (MyLEJ)*, 6(2), 10-22.
- Rafsanjani, R. (2017). *Comparative of languages used of food stall and restaurant's brand slogan in shopping mall and local street in surabaya*. State Islamic Univeristy of Uin Sunan Ampel Surabaya.
- Raja, T. (2018). *Online tools for data collection. In education 5.0: Perspectives and previews*. Tamil Nadu. St. Xavier's College of Education.
- Rozita Che Rodi, & Hashim Musa. (2014). Bahasa Melayu bahasa negara bangsa Malaysia. *Jurnal Bahasa, Budaya dan Warisan Melayu*, 1(2), 257-272.
- Sharifah Darmia Sharif Adam. (2019). Peranan dan cabaran bahasa kebangsaan dalam menyatupadukan pelbagai etnik di Sabah. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(4), 1-11.
- Zaitul Azma Zainon Hamzah. (2010). Pemantapan pengajaran dan pembelajaran bahasa Melayu di sekolah menengah. *Jurnal Linguistik*, 10, 62-82.
- Zamri Mahamod, Rohaida Mazlan, Norziah Amin, & Mohd Zaki Abd. Rahman. (2021). Tahap penguasaan kemahiran membaca dan menulis murid-murid B40 dalam pembelajaran bahasa Melayu. *Journal of Malay Language, Education and Literature: PENDETA*, 12(1), 40-62.